

هر گوشه از حرم داستانی تازه برای روایت کردن دارد

مستندسازی در آستان قدس رضوی هیچگاه پایان نمی پذیرد؛ چرا که هر گوشه از این مجموعه تاریخی، داستانی تازه برای روایت کردن دارد. اکثر آثار مستند پیشین، به دلیل ماهیت وجودی آستان قدس، حول محور وقف، واقف، نیت وقف و وقف نامه ها شکل گرفته اند. وقف، سنتی جاری و زنده است که از گذشته تا کنون افراد با گذشتن از دارایی های خود و نیت خدمت به زائران، اموالشان را وقف آستان کرده اند.

اثرات و ثمرات این نیت ها پس از ۲۰۰،۱۰۰ و حتی ۴۰۰ سال همچنان جاری و مؤثر است و خدمت به زائران و جامعه را استمرار می بخشد. مستند حاضر، بیش از همه به جنبه انسانی وقف می پردازد و نشان می دهد چگونه واقفان با فداکاری شخصی، اثری پایدار و معنوی بر جای گذاشته اند.

سیر تاریخی وقف و تغییرات اجتماعی

در بخش تاریخی این مستند، به سیر تحول وقف در حرم امام رضا (علیه السلام) پرداخته شده است و این موضوع بر اساس نمونه ها و اسناد تاریخی به تصویر کشیده شده است. مشاهده این سیر تاریخی، بیننده را با تحول معنوی و اجتماعی وقف در طول قرن ها آشنایی کند.

وقف، علاوه بر نقش اقتصادی، نقشی فرهنگی و اجتماعی نیز دارد. در گذشته نیاز های اصلی جامعه و زائران مانند روشنایی، اطعام و دوای درمان بیماران بود. اما امروز نیاز های جامعه متفاوت شده است و شامل فعالیت های فرهنگی، رسانه ای و آموزشی نیز می شود. این تغییرات نشان می دهد که وقف، سنتی پویا است که با گذر زمان و نیاز های روز جامعه تطبیق می یابد و همچنان جریان دارد.

منابع پژوهشی و تحقیق میدانی

در طول سال ها، منابع پژوهشی متنوع و گسترده ای برای ساخت مستند ها جمع آوری شده است که در این پروژه نیز پایه و اساس تحقیق را تشکیل می دهند. وقف نامه ها، اسناد تاریخی و مستندات بایگانی شده در مرکز اسناد و بخش موقوفات آستان قدس، کمک کرده اند تا روایت مستند دقیق و مستند باشد. یکی از نکات برجسته مستند پیش رو، استفاده از وقف نامه های سنگی در رواق دارالسیاده و وقف نامه ای واقع در ایوان

طلای صحن آزادی است. این مستند شامل تصاویری است که ثبت آن ها نیازمند تلاش و هماهنگی ویژه بوده است؛ چرا که بخشی از این مکان ها تبدیل به کفشداری شده و دسترسی محدود بود. تنها با تعطیلی موقت کفشداری و جابجایی قفسه ها، فیلمبرداری از بخش های قابل دسترس ممکن شد. این تلاش، اهمیت و دشواری مستندسازی وقف را بیش از پیش نمایان می سازد.

محور اصلی مستند؛ وقف و روشنائی و درمان

خطروایی مستند از زمان کنونی آغاز می شود و روند ترمیم و نگهداری وقف نامه ها و مدیریت موقوفات را به تصویر می کشد. ناظران و متولیان آستان با دقت، اجرای نیت واقفان را تضمین می کنند و این امر اهمیت وقف را در زندگی روزمره زائران نشان می دهد. محور اصلی داستان، وقف و روشنائی و درمان است؛ و نیاز اساسی که از گذشته تا امروز مورد توجه واقفان بوده و همچنان با شیوه های مدرن ادامه دارد. وقف مانند چشمه ای همیشه جاری است؛ درختی که با تلاش متولیان هر روز تنومند تر می شود و نسل ها را بهره مند می سازد. مستندسازی این سنت، به مخاطب نشان می دهد که چگونه وقف نه تنها یک سنت تاریخی، بلکه یک نهاد زنده و جاری در جامعه است.

مستندسازی وقف گامی برای الهام بخشی به نسل های جدید

مستند «وقف برای حرم» به مخاطب می آموزد که وقف، نهادی زنده و جاری در آستان قدس رضوی است و نه تنها یک سنت تاریخی، هر واقف با نیت خالص خود بخشی از این روایت معنوی و فرهنگی را شکل می دهد و اثرات آن تا قرن ها باقی می ماند. مستندسازی وقف، علاوه بر ثبت تاریخی، الهام بخش نسل های جدید برای مشارکت در این سنت مقدس است و اعتماد عمومی به آستان قدس را تقویت می کند. با توجه به گستردگی موضوع وقف و اهمیت آن در آستان قدس، ساخت یک مستند ۴۰ دقیقه ای نمی تواند تمام زوایای این سنت را نشان دهد. مستند «وقف برای حرم» نیازمند چندین قسمت است تا بتواند تمامی ابعاد وقف، شامل نیت واقفان، تاریخچه وقف، نگهداری وقف نامه ها و موقوفات و تغییرات نیاز های جامعه را به طور کامل روایت کند.

ثبت تاریخی و جلب مشارکت مردمی با مستندسازی وقف

این مستند توسط مهدی شایقی ساخته شده است. وی پیش از این نیز در سال ۱۳۹۱مجموعه «فیض دیدار» و سال ۱۳۹۲مستند «زائران بهشت» را ساخته است. همچنین مستندهای «سفره های بهشتی» و «تاریخچه مهمانسرا» به سفارش آستان قدس رضوی و توسط وی در سال ۱۳۹۳تولید و در سال ۱۳۹۴به بخش رسیدند. مستند «سفره های بهشتی» که به تاریخچه مهمانسرای حرم رضوی می پردازد، موفق به کسب جایزه سوم مستندسازی وقف در جشنواره وقف سال ۲۰۰۷و جایزه اولین جشنواره رسانه ای امام رضا در بخش مستند را کسب کرد.